

STEFAN VERWEY

Naast brievenschrijver is digitale dater een viezerik

OPINIE
BRIEVENLIEFDE

door **Emma de Vries**

NIJMEGEN - Het schrijfwarenassortiment van winkelketen Hema kent sinds kort een postproductlijn: een 'Snail mail set' van enveloppen, etiketten, kaarten en een zegelstempel met smeltwas. De twee boekhouders van PostNL die in hun lunchpauze een rookworst kopen, kijken elkaar ongelovig grijnzend aan. Hun cijfers tonen deze jaren immers teruglopende briefvolumes en oplopende ontslagen. Toch vergissen de trendwatchers van Hema zich niet: het verdwijnen van de postbode gaat samen met een opleving van de brief. Briefbelangstellenden kunnen zich verheugen in een veelheid aan uitgaven van en over brieven; de aloude penvriendclub herleeft in nieuwe genootschappen van actieve brieven-schrijvers. En nu ook in de Hema.

Deze eruptie van brievenliefde bestaat uit liefde voor brieven, maar ook uit liefde via brieven.

En zo richt ook de Hema zich niet alleen op de nieuwe populariteit van de papieren post, maar ook op die van 'offline dating.' De 'blijmakers voor brieven-schrijvers' he-

ten rond Valentijnsdag 'cadeaus voor versierders.' De versierder die in dit woordspel zowel brief als mens versiert, heeft een heel ander imago dan de versierder die via een online applicatie kandidaten op basis van een foto verwerpt of verwelkomt. Terwijl de systeemnaam zinspeelt op 'tender,' heeft Tinder de reputatie eerder hardvochtig dan teder te zijn: gebruikers zouden hoofdzakelijk uit zijn op snelle seks. Naast de authentieke brieven-schrijver steekt de digitale dater af als gewetenloze viezerik. Dit contrastbeeld is terug te vinden in veel van de recente lofliederen op de brief, die het digitale en het analoge stevast tegenover elkaar plaatsen als werelden waar verschillende waarden regeren. Geschiedenis en literatuur tonen echter dat deze briefnostalgie een verzonnen verleden betreft. Zo laat een recente 'roman in brieven' *Koude oorlog aan de IJssel* (2014) van Erik Hartveld zien dat misleiding-verleiding niet aan het digitale is voor-

houden. Brieven zijn evengoed geschikt voor schurkenstreken. *Romance scamming*, waarbij internetcriminelen met een gestolen datingprofiel hun verliefde slachtoffers waardevolle informatie ontzutselen, kan ook door de brievenbus. De brief is nog steeds een medium met onverwachte mogelijkheden die we echter niet zomaar kunnen opvatten als kansen op persoonlijke, diepgaande communicatie in een vermeend kille tijd van vluchtige en oppervlakkige digitale media. Gelukkig ondermijnt ook de Hema, onbedoeld, die simpele tegenstelling: 'De jarige feliciteren via Facebook? Dat kan een stuk persoonlijker!' De briefkaarten waarmee deze verkoopstekst ons aanmoedigt voorbij de voorgevormde formats van like-buttons en emoji's te bewegen zijn voorbedrukt met een -hoogst persoonlijk- 'Love you,' 'Happy' of 'Good luck.'

Welke rol brieven kunnen spelen in hedendaagse hofmakerij zet filosoof en literatuurwetenschapper Emma de Vries uiteen in een lezing op 12 februari bij het Soeterbeek Programma van de Radboud Universiteit. Na de lezing is er een workshop liefdesbrieven schrijven, twee dagen voor Valentijnsdag.
www.ru.nl/sp/brievenliefde

“ Het verdwijnen van de postbode gaat samen met een opleving van de brief

Monument

Een monument ter nagedachtenis van de vliegtuigramp met de MH-17 kan de nabestaanden veel helpen.

OPINIE
MH17

door **Jos de Keijser**

NIJMEGEN - Om de nabestaanden van de vliegtuigramp met de MH17 te ondersteunen bij de verwerking van hun verlies, moet er aandacht blijven voor hun vragen en verhalen. Niet alleen nu, maar ook voor de volgende generatie. Een monument ter nagedachtenis kan daarbij helpen.

In de eerste maanden na de fatale gebeurtenis in Oost-Oekraïne toonden de Nederlandse overheid en samenleving veel medeleven. Veel nabestaanden kregen ook steun uit hun directe omgeving en door de betrokkenheid van de bevolking, de regering en het Koninklijk Huis werd de rouw om de slachtoffers collectief.

Nederlanders zijn goed in collectief rouwen. Spontaan liepen we met zijn allen naar de A2 om de indrukwekkende stoet lijkwagens te zien die de stoffelijke overschotten van Eindhoven naar Hilversum bracht en massaal stonden we stil bij de gevolgen tijdens de dag van nationale rouw. Ook de aandacht van de media was overweldigend. En de herdenkingsbijeenkomst in de RAI in Amsterdam was, zonder te overdrijven, groots.

Nu de collectieve pijn langzaam wegebt en de directe steun geleidelijk afneemt, zullen de nabestaanden de pijn en de onomkeerbare gevolgen van het verlies steeds duidelijker voelen. Niet dat ze aan hun lot worden overgelaten; de nabestaanden van vlucht

MH17 worden opgevangen door casemanagers van Slachtofferhulp Nederland, die samen met familie-rechercheurs informatie geven over de repatriëring van de lichamen, verzekeringskwesties en andere, vooral praktische zaken. Casemanagers noch familierechercheurs bieden therapie aan, wel houden ze de nabestaanden nauwlettend in de gaten: *watchful waiting*.

We weten uit studies na andere rampen, zoals 9/11 in de VS, dat in de eerste fase van verwerking het accent ligt op de eigen veerkracht van mensen. Hun verdriet zal weliswaar nooit helemaal verdwijnen en hun leven zal ongetwijfeld anders zijn dan vóór de fatale dag, maar ze leren wel met hun verdriet te leven. Een minderheid echter ontwikkelt op termijn emotionele problemen. Voor deze groep kunnen psychologische interventies nodig zijn om de verwerking goed op gang te krijgen. Uit onze onderzoeken blijkt dat veel nabestaanden de stap naar psychologische hulp echter te groot vinden. Er is sprake van een behandelkloof; nabestaanden met 'complexe rouw' vinden het moeilijk professionele hulp te zoeken. De kloof is hier groter dan bij bijvoorbeeld somatische aandoeningen, waarvoor bijna iedereen hulp zoekt. Bij geestelijke klachten is dat minder vanzelfsprekend. Dat kan komen door de onvoldoende beschikbaarheid en bekendheid van psychologische hulp, maar komt waarschijnlijk ook voort uit de gedachte dat te-

“ Nu de pijn wegebt, zullen de nabestaanden de gevolgen van het verlies steeds duidelijker voelen

@redactie

Brieven van maximaal 150 woorden richten aan: redactie.discussie@gelderlander.nl. De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten of te weigeren.

Bezuinigen

In Griekenland is de partij Syriza als een pijl omhooggeschoten en was overwinnaar bij de jongste verkiezingen. Deze partij wil geen bezuinigingen, ondanks de hoge schulden. Ook in Spanje heeft de partij Podemos die smaak te pakken en heeft inmiddels al een grote aanhang. Nederland, als braafste jongetje van de klas, houdt zijn schulden onder de door de EU gestelde 3 procent van het bruto binnenlands product (BBP) en moet daarvoor flink bezuinigen. Desondanks wordt voor 2015 slechts een economische groei van 1,6 procent ver-

wacht, ondanks de lage eurokoers. Dan vraag je je af, moeten we in Europa wel zo veel bezuinigen, of moeten we achter Syriza en Podemos aan? Moet je niet het geld de vrije loop laten, zoals in Amerika. Dat land heeft zo langzamerhand zo'n 19 biljoen dollar aan schulden, ofwel méér dan 100 procent van het BBP. Desondanks verwacht men daar voor 2015 een economische groei van zo'n 5 procent.

P. ten Hove

Nevenfuncties

Het is te prijzen dat de gedeputeerden van Gelderland feeling willen houden met de samenleving. Het hebben van betaalde nevenfuncties kan hier onderdeel van zijn. Over het geheel zijn de gedeputeerden redelijk bescheiden in de keuze van de betaalde nevenfuncties. Belangrijke voorwaarden zijn een volstrekte openheid over de functie, de beloning en het benodigde tijdsbeslag. Maar aan deze voorwaarden kan men zich moeilijk tot niet hou-